Savitribai Phule Pune University - Competitive Examinations Centre

UGC - MPSC Coaching Programme Entrance Examination 2018

ANSWER KEY - SET - A (Final Answer Key)

Q. No.	Ans	Q. No.	Ans	Q. No.	Ans	Q. No.	Ans
1	4	26	4	51	3	76	4
2	1	27	4	52	2	77	2
3	2	28	4	53	2	78	4
4	4	29	1	54	1	79	4
5	3	30	1	55	2	80	3
6	**4**	31	1	56	3	81	1
7	3	32	3	57	4	82	4
8	1	33	4	58	2	83	3
9	2	34	3	59	4	84	2
10	4	35	1	60	4	85	2
11	2	36	3	61	1	86	2
12	4	37	3	62	4	87	4
13	4	38	3	63	3	88	3
14	1	39	2	64	3	89	1
15	3	40	1	65	3	90	1
16	1	41	3	66	2	91	2
17	4	42	1	67	2	92	4
18	4	43	2	68	1	93	4
19	1	44	2	69	3	94	2
20	3	45	2	70	2	95	2
21	2	46	2	71	3	96	2
22	3	47	1	72	2	97	4
23	2	48	**3**	73	4	98	4
24	2	49	1	74	2	99	1
25	2	50	1	75	3	100	2

EXPLAINATION - SET - A

1) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब आणि क ही सर्व योग्य असल्याने पर्याय क्र. 4 योग्य ठरतो.

टीबीचे निर्मूलन जागतिक स्तरावर 2030 पर्यंत पूर्ण करण्याचे उद्दिष्ट असून भारताने हे 2025 सालापर्यंत पूर्ण करण्याचे ठरवलेले आहे.

2) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वन धन योजना ही आदिवासी कामकाज मंत्रालय आणि TRIFED (Tribal Cooperative Marketing Development Federation of India) यांच्या मार्फत राबवली जाते स्वयंसेवी गटांच्या माध्यमातून आदिवासींचा आर्थिक विकास साधने हे या योजनेचे उद्दिष्ट आहे.

3) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, क आणि ड बरोबर तर ब चुकीचे आहे.

कारण ते अमेरिका/कॅनडा देशाचे नागरिक आहेत.

तसेच 2007 साली एस.आर.श्रीनिवास वरधन यांना यांना हा पुरस्कार मिळाला होता. ते मूळ भारतीय जरी असले तरी सध्या ते अमेरिकेचे नागरिक असल्याने विधान ड हे योग्य ठरते.

4) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – 1952 साली बंगाली भाषेसाठी पूर्व पाकिस्तानमध्ये आंदोलन झाले होते. 21 फेब्रुवारी रोजी ढाका विद्यापीठात मोठ्या प्रमाणात आंदोलनकर्ते जमले असताना त्यांच्यावर सरकारने आंदोलन दडपण्यासाठी प्राणघातक हल्ले केले.

1999 साली पहिल्यांदा युनेस्कोने हा दिवस आंतरराष्ट्रीय मातृभाषा म्हणून साजरा केला.

2008 पासून संयुक्त राष्ट्रातर्फे हा दिवस साजरा होत आहे.

5) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – 2017 साली झालेल्या रणजी स्पर्धेत अंतिम सामन्यात विदर्भाने दिल्ली संघाचा 9 विकेटने पराभव करून रणजी करंडक जिंकला.

6) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

7) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

8) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – या कायद्यात नुकत्याच दुरुस्त्या करण्यात आल्याने हा कायदा चर्चेत आहे. यामध्ये वरील दोन्ही विधाने योग्य आहेत.

9) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

10) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – टी.एस.आर.सुब्रमनीयन यांच्याबाबत वरील चारही विधाने योग्य भाष्य करतात.

ते जेव्हा 1996 ते 1998 या दरम्यान कॅबिनेट सेक्रेटरी होते तेव्हा एच.डी.देवेगौडा, आय.के.गुजराल आणि अटल बिहारी वाजपेयी असे तीन व्यक्ती पंतप्रधान पदावर होत्या.

11) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, क, ड योग्य तर ब अयोग्य आहे कारण भारतीय संसदेला अमर्याद अधिकार नाहीत.

भारताचे पंतप्रधान हे राज्य सभा किंवा लोकसभेचे सदस्य असू शकतात. (उदा. माजी पंतप्रधान डॉ.मनमोहन सिंग हे राज्यसभा सदस्य होते.) तसेच कोणत्याही गृहाचे सदस्य नसलेले व्यक्ती सुद्धा भारताचे पंतप्रधान होऊ शकतात. (एच.डी.देवेगौडा)

12) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

उदाहरणे : 1) कलम 21A अंतर्गत देण्यात आलेला 'शिक्षणाचा अधिकार'साठी 'शिक्षण हक्क कायदा, 2009' करण्यात आला आहे.

2) मार्गदर्शक तत्त्वातील 39(d) समान कामासाठी समान वेतनसाठी 'समान वेतन कायदा, 1976' केला आहे.

3) मूलभूत कर्तव्यांमधील राष्ट्रध्वजाचा आदर करण्याबाबत Prevention of Insults to National Honour Act 1971 केलेला आहे.

13) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने ही 2002 साली करण्यात आलेल्या 86 व्या घटनादुरुस्तीबाबत भाष्य करतात तर शिक्षणाचा हक्क कायदा 2009 हा यांची अंमलबजावणीचे काम करतो. म्हणून येथे दोन्ही विधाने चूक ठरतात.

14) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ योग्य तर ब, क चुकीचे आहे.

खाजगी विधेयक मांडण्यासाठी 1 महिना अगोदर पूर्व सूचना द्यावी लागते. घटनादुरुस्ती विधेयक हे खाजगी विधेयक असू शकते.

15) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – राज्यघटनेतील कलम 195 मध्ये संसद सदस्यांचे पगार व भत्ते नमूद आहेत. मात्र घटनेत पेन्शनचा उल्लेख नाही. त्यासाठी वेगळा कायदा 'Member of Parliament Act, 1954' आहे.

16) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, ब अयोग्य आहेत तर विधान क योग्य आहे.

राज्यसभेवर 12 सदस्यांची नियुक्ती हा राष्ट्रपतींचा कायदेशीर अधिकार आहे.

राष्ट्रपतींचा कार्यकाल संपल्यास नवे राष्ट्रपती पदावर रूजू होऊ शकत नसल्यास/निवड न झाल्यास अगोदरचेच राष्ट्रपती जास्तीत जास्त 6 महिन्यांसाठी पदावर राहू शकतात.

17) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

नाशिक – नाशिक, मालेगाव

रायगड – पनवेल

ठाणे – ठाणे, भिवंडी-निझामपूर, मिरा-भाईंदर, नवी मुंबई, कल्याण-डोंबिवली, उल्हासनगर

पालघर – वसई-विरार

18) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरीलपैकी एकही तरतूद घटनेतील कलम 21 मध्ये नाही. सर्वोच्च न्यायालयाने वेळोवेळी जाहीर केलेल्या निकालांच्या आधारे वरील तरतुदी मांडलेल्या आहेत.

त्यातील क विधानातील तरतूद कलम 19 नुसार आहे तर कलम 21 अंतर्गत सर्वोच्च न्यायालयाने परदेशी गमनाचा अधिकार नमूद केला आहे.

19) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान 1 अयोग्य आहे कारण राजमन्नार समितीची स्थापना तामिळनाडू राज्य सरकारने केली होती. बाकी विधान 2 आणि 3 योग्य आहे.

20) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – दिल्ली, पुद्दुचेरी, अंदमान आणि निकोबार बेटे येथील राज्यपालांना नायब राज्यपाल म्हटले जाते.

चंदीगड, दादरा नगर हवेली, दमन-दीव आणि लक्षद्वीप येथील प्रमुखांना प्रशासक (Administrator) म्हटले जाते.

21) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

22) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

23) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब योग्य तर क अयोग्य आहे. कायदेमंडळातील सदस्यांना चर्चा करण्याचा तसेच पूरक प्रश्न विचारण्याचा अधिकार हा 1909 च्या कायद्यानुसार देण्यात आला होता.

24) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान ड वगळता सर्व विधाने योग्य आहेत. आझाद हिंद सेनेची स्थापना मोहन सिंग यांनी केली असल्याने विधान ड अयोग्य ठरते.

25) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

26) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – अलाहाबाद विद्यापीठ (1887),
उस्मानिया विद्यापीठ (1918),
ढाका विद्यापीठ (1921),
नागपूर विद्यापीठ (1923).

27) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

28) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विश्वनाथ काशीनाथ राजवाडे यांनी भारत इतिहास संशोधक मंडळ याची स्थापना केली.

29) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान ब, क योग्य तर विधान अ अयोग्य ठरते कारण हिंदूस्थान रिपब्लिकन असोसिएशनची स्थापना कानपूर येथे झाली होती.

30) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

31) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ योग्य तर ब, क अयोग्य आहे. त्यांना कोलंबिया विद्यापीठाने 'भारताच्या राष्ट्रीय नफ्याचा वाटा' या बद्दल पीएच.डी. दिली होती तर लंडन विद्यापीठाने 'रुपयाचा प्रश्न' यासाठी डि.एस्सी.ची पदवी बहाल केली होती.

32) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, ब, क योग्य आहे तर ड विधान चुकीचे आहे.

कारण 1919 साली त्यांना दिला गेलेला कैसर-ए-हिंद पुरस्कार त्यांनी स्वीकारला होता.

33) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने अयोग्य आहेत.

भारताची भूसीमा - 15,200 कि.मी.

भारताची मुख्य किनारपट्टीची लांबी - 6000 कि.मी.

भारताचा दक्षिण उत्तर विस्तार हा पूर्व-पश्चिम विस्तारापेक्षा जास्त आहे.

वरील सर्व विधाने अयोग्य असल्याने तसा पर्याय तेथे उपलब्ध नाही. आपल्याला योग्य पर्याय निवडा असे विचारल्याने आपले उत्तर 'वरील पर्यायापैकी एकही नाही' असे येईल.

34) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने चुकीची आहेत.

भारतीय पठारी प्रदेशाची सरासरी उंची 600 ते 900 मी. आहे.

नर्मदा आणि शोण या नद्या भारतीय पठारी प्रदेशाचे दोन भाग करतात परंतु ते भाग समान नाहीत.

35) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

36) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने योग्य आहेत.

37) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब हे अयोग्य तर क हे योग्य आहे.

सागरजलाचे तापमान 2000 मीटर खोलीपर्यंत कमी होते आणि त्यानंतर सर्वत्र सारखे आढळते.

38) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – हिमालय, रॉकी आणि अँडीज हे सर्व वली पर्वत असून 'ब्लॅक फॉरेस्ट हा ठोकळ्यांचा पर्वत आहे म्हणून तो विसंगत ठरतो.

39) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – खापरखेडा – नागपूर

पारस – अकोले

फेकरी – भुसावळ (जळगाव)

एकलहरे – नाशिक

40) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – भंडारा – Umred Karhandla Wildlife Sanctuary

बाकी कोणत्याही जिल्ह्यात एकही राष्ट्रीय उद्यान/वन्यप्राणी अभयारण्य/पक्षी अभयारण्य आढळत नाही.

41) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – 1 जुलै 1998 रोजी वाशिम व नंदूरबार जिल्ह्यांची निर्मिती झालेली आहे.

हिंगोली – 1 मे 1999

गोंदिया – 1 मे 1999

42) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ योग्य तर ब चुकीचे आहे.

सुवर्णरेखा ही दामोदर नदीची उपनदी नसल्याने ब चुकीचे ठरते.

43) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

44) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, क योग्य तर विधान ब अयोग्य ठरते कारण असे वाळवंटी प्रदेश हे पूर्वीय वाऱ्यांच्या प्रभावाखाली असतात.

45) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ योग्य तर ब अयोग्य आहे.

कारण जीवसंहतीमध्ये प्राणी तसेच वनस्पतींचाही विचार होतो.

खंडांवरील जीवसंहतींचे त्यांच्या स्थानानुसार प्रकार :–

1) वन जीवसंहती 2) सॅव्हाना जीवसंहती 3) वाळवंटी जीवसंहती

4) गवताळ प्रदेश जीवसंहती 5) टुंड्रा प्रदेश जीवसंहती

(11 वी – महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळाचे पुस्तक (State Board))

46) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – सर्वाधिक वनक्षेत्राचे प्रमाण मिझोरम राज्यात असल्याने येथे इ वगळता सर्व विधाने योग्य ठरतात.

47) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

48) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील नमूद चारही ठिकाणे ही सातारा, सांगली, कोल्हापूर आणि रत्नागिरी जिल्ह्यातील आहेत.

म्हणून अ, ब, क, ड वगळता सर्व जिल्ह्यांमध्ये वरील जागतिक वारसा स्थळे आढळत नाही.

49) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब योग्य तर क अयोग्य आहे.

कारण भारताने व्हिएन्ना करार आणि मॉन्ट्रीयल प्रोटोकॉल यांना अनुक्रमे 1991 आणि 1992 साली अंमलात आणले आहे.

50) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

51) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

52) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब, क हे योग्य असून विधान ड हे अयोग्य आहे. कारण घरगुती उपयोगासाठी वापरली जाणारी वीज ही किलोवॅट तास (kwhr) या एककात मोजली जाते.

53) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – बेरीलियम – 4, सिलीकॉन – 14

54) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

55) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – लोहगोलाचे वस्तूमान = $m = 3\,kg$

कापलेले अंतर (s) = 80 मी.

सुरुवातीचा वेग (u) = 0

त्वरण (a) = (g) = 10 m/s^2

न्यूटनच्या दुसऱ्या समीकरणाद्वारे

$$s = ut + \frac{1}{2}at^2$$

$$80 = (0 \times t) + (\frac{1}{2}10 \times t^2)$$

$$\frac{80}{5} = t^2$$

$$16 = t^2$$

$$4 = t$$

लागणारा वेळ = 4 सेकंद

56) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

M = 5 kg

C =1 Kcal/kg^{0}C

तापमानातील बदल = $(\Delta T) = 100 - 30 = 70^0C$

द्यावी लागणारी उष्णता = वस्तुमान x विशिष्ट उष्माधारकता x तापमानातील बदल

$$= M \times C \times T$$
$$= 5 \times 1 \times 70$$
$$= 350\,Kcal$$

57) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

58) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

59) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने चूक आहे कारण पार्मेसन चीज हे कडक तर मोझरेला चीज हे मऊ प्रकारचे असते.

60) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

61) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

62) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – मानवी किडनी संदर्भातील वरील सर्व विधाने योग्य भाष्य करतात.

63) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने योग्य आहेत.

64) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – महाराष्ट्राच्या लिंग गुणोत्तरात झालेला बदल पुढीलप्रमाणे –

	एकूण	**शहरी**	**ग्रामीण**
2001	922	873	960
2011	929	903	952

यावरून विधान अ, ड, इ योग्य ठरते.

65) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – पुद्दुचेरी – 28.1% वाढ

दिल्ली – 21.2% वाढ

चंदीगड – 17.2% वाढ

लक्षद्वीप – 6.3% वाढ

66) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ योग्य तर ब अयोग्य कारण दोन वेळा झालेला व्यापारशेष हा 1972–73 आणि 1976–77 या वर्षी झाला होता तो अनुक्रमे 4 थ्या आणि 5 व्या पंचवार्षिक योजनेत झाला होता.

67) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, क योग्य तर अ, ड हे अयोग्य आहे. कारण सेझ धोरण 2000 साली तर सेझ कायदा 2005 साली करण्यात आला होता. सेझचे मुख्य उद्दिष्ट हे निर्यातीला चालना देणे हे आहे.

68) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

69) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

70) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – चलनवाढींमुळे ऋणकोंना फायदाच होतो. म्हणून विधान अ चूक ठरते तर विधान ब, क, ड हे योग्यच आहे.

71) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – Original arrangement

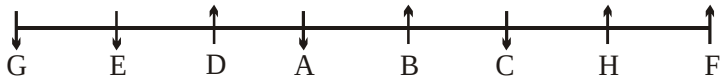

New arrangement

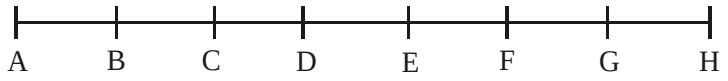

यावरून प्रत्येकाची बैठक व्यवस्था बदल्याचे दिसते. म्हणून पर्याय क्रमांक 3 बरोबर.

72) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

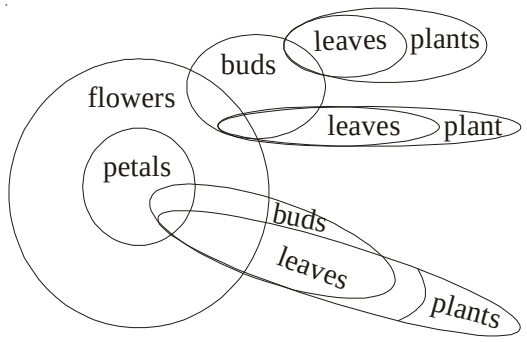

73) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

$P < Q = R > S \leq T$

Conclusions : I) $P \bigstar R = P < R$ (True)

II) $R @ T = R \geq T$ (False)

III) $T \# R = T > R$ (False)

$\therefore$ Only I and either II or III follows

74) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

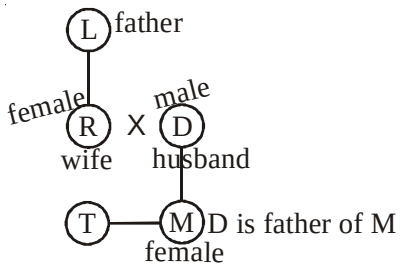

यावरून M ही D ची मुलगी आहे हे दिसते.

75) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

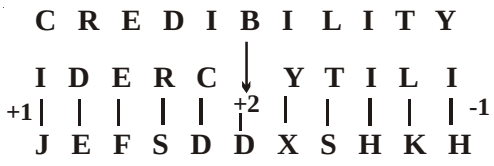

76) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येणारी (वजाबाकी ही मूळ संख्या आहे.)

248 – 217 = 31

217 – 188 = 29

188 – 165 = 23

165 – 146 = 19

77) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – सोमवार – भौतिकशास्त्र

मंगळवार – वनस्पतीशास्त्र

बुधवार – गणित

गुरूवार – रसायनशास्त्र

शुक्रवार – संख्याशास्त्र

शनिवार – प्राणिशास्त्र

रविवार – इंग्रजी

यावरून 1) संख्याशास्त्र – पुढचा दिवस – प्राणिशास्त्र 2) भौतिकशास्त्र – पुढचा दिवस – वनस्पतीशास्त्र तर रसायनशास्त्र – पुढचा दिवस – संख्याशास्त्र

78) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – 'always to be right' साठी '4932

'right is also just' साठी '9765'

'come to terms'साठी '138'

'terms are just' साठी '016'

'always is' साठी '74' यावरून 86315 साठी also come to just terms असे लिहिले जाईल.

79) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

Person	Sex	Profession	Marital status
P	Male	Pharmacist	
Q	Female	Architect	Wife of W
R	Male/Female	Teacher	
S	Male/Female	Engineer	
T	Female	Lawyer	Unmarried
V	Male/Female	Doctor	
W	Male	Charted Accountant	Husband

In terms of income, we have :: Q < T < P < R < S < V < W.

वरील माहितीवरून वरील सर्व विधाने योग्य असल्याचे दिसतात.

80) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील पद्धातीने चिन्ह वापरल्यास

18 C 3 G 6 B 8 B 4 D 12

18 ÷ 3 - 6 + 8 + 4 = 12

6 - 6 + 8 + 4 = 12

12 = 12 हे समीकरण बरोबर ठरते.

81) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – नवीन मालिका : **W 1 R % 4 J E # 7 M T 2 I 9 P S U 6 G D 5 Q F 9 $ A 3 H B**

डावीकडून 12 व्या स्थानावर 2 असून त्याच्या उजवीकडे 5 व्या स्थानावर U येतो.

82) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – $5 \times 2 \times 2 \times 9 = \frac{180}{10} = 18$

83) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – समजा X आणि Y गावांची लोकसंख्या P वर्षांनी समान होईल असे मानू.

68000 – 1200 P = 42000 + 800 P

26000 = 2000 P

P = 13

84) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – मिश्रणातील दूधाचे प्रमाण = $64 \times \frac{5}{8} = 40$ लीटर

पाण्याचे प्रमाण = (64–40) = 24 लीटर

समजा यात x लीटर पाणी मिळवले तर

$\frac{40}{24+x} = \frac{3}{5}$

$200 = 72 \times 3x$, $3x = 128$

$x = \frac{128}{3} = 42\frac{2}{3}$ लीटर

85) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – गुंतवणूक व कालावधी = नफा

P = (25x1) + (35x2) = 95 : 19

Q = (35x2) + (25x1) = 95 : 19

R = (30x3) = 90 : 18

नफ्यायचे गुणोत्तर = 19 : 19 : 18

86) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – सुरुवातीस किल्ल्यावर x लोक होते असे मानू.

x लोकांना 40 दिवस (50–10) अन्न पुरते.

तर x + 500 लोकांना 35 दिवसच पुरला.

यावरून – 40x = 35 (x+500)

40x = 35x + 17500

$5x = \frac{17500}{5}$

$x = 3500$

सुरुवातीस किल्ल्यावर 3500 लोक होते.

87) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – 1 पुरुष 1 दिवसात $\frac{1}{100}$ काम करतो.

10 पुरुष 1 दिवस $\frac{1}{10}$ काम करतील.

10 पुरुष व 15 महिला 1 दिवसात $\frac{1}{6}$ काम करतात.

15 महिला 1 दिवसात = $\frac{1}{6} - \frac{1}{10}$ काम करतील.

15 महिला 1 दिवसात = $\frac{4}{60} = \frac{1}{15}$ काम करतील.

1 महिला 1 दिवसात = $\frac{1}{15 \times 15} = \frac{1}{225}$ काम करेल.

1 महिला ते काम 225 दिवसात पूर्ण करेल.

88) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

89) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ योग्य तर ब चूक म्हणून पर्याय क्र. 1 बरोबर. विधान ब हे पर्यावरणतज्ज्ञ जेम्स लव्हलॉक यांचे आहे.

90) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ योग्य तर ब, क चूक आहे. कारण आदिवासी दिवस साजरा करण्यापलीकडेही प्रयत्न व्हायला हवेत असे लेखक म्हणतात. लेखक म्हणतात की लोकसंख्या 40 कोटी असून विधानात 40 कोटी आदिवासी जमाती असे नमूद आहे.

91) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब योग्य तर विधान क अयोग्य आहे.

जेम्स लव्हलॉक यांच्या म्हणण्याप्रमाणे पर्यावरण समस्याचे स्वरूप जागतिक असून आव्हान मात्र सामाजिक व राजकीय आहे.

92) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

93) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – सर्व विधानांमधील प्रक्रिया मन प्रसन्न ठेवण्यासाठी गरजेच्या आहेत परंतु अंतिमतः या अर्थाने मनाची स्थिरता महत्त्वाची असून त्यनंतर मन प्रसन्न होईल असे लेखक म्हणतो.

94) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान क मध्ये सुख-दुःख यांची परिमाणाच्या दृष्टीने तुलना केली आहे. माणसाच्या जीवनात सुख-दुःख असते तरी ते सारख्याच प्रमाणात आहेत असे नाही.

95) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – मन स्थिर ठेवून वाटचाल करणे, हे प्रथम कर्तव्य मानले पाहिजे असे लेखकाला वाटते. एकमेव नाही.

96) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – In passage, reasons and consequenses of Climate change were explained but beyond this passage gives message about biogeographic region conservation as whole.

97) **उत्तर – पर्याय क्र.4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – All the statements are wrong, because vulnerability of ecosystem is due to geological reasons aloso which is age old phonomena. Also passage mationed vulnerability of downstream communities, not exactly poor communities. Also himalaya have endenic speeics but in unique sense.

98) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – In question, they asked about contemporary conservation approach, so option four is only statement, which tells about conservation approach.

99) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – According to passage, due to impact of climate change some loss of species and genetic resources will take place, which is result in decreasing ecosystem services. That doesn't mean complect disapperence of ecosystem.

100) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – Complete avoidance of exploitation of natural resources is not possible. also not mentioned in passage. But at the begining of passage both types of reagon behind the adverse impact on ecosysten were given.

Savitribai Phule Pune University - Competitive Examinations Centre

UGC - MPSC Coaching Programme Entrance Examination 2018

ANSWER KEY - SET - B (Final Answer Key)

Q. No.	Ans	Q. No.	Ans	Q. No.	Ans	Q. No.	Ans
1	4	26	2	51	2	76	2
2	4	27	4	52	2	77	3
3	4	28	4	53	2	78	2
4	1	29	3	54	4	79	2
5	1	30	1	55	3	80	2
6	1	31	4	56	4	81	3
7	3	32	3	57	1	82	2
8	4	33	2	58	2	83	2
9	3	34	4	59	4	84	1
10	1	35	2	60	3	85	2
11	3	36	3	61	**4**	86	3
12	3	37	4	62	3	87	4
13	3	38	4	63	1	88	2
14	2	39	2	64	2	89	4
15	1	40	2	65	4	90	4
16	3	41	1	66	2	91	1
17	1	42	1	67	4	92	4
18	2	43	2	68	4	93	3
19	2	44	4	69	1	94	3
20	2	45	2	70	3	95	3
21	2	46	4	71	1	96	2
22	1	47	4	72	4	97	2
23	**3**	48	1	73	4	98	1
24	1	49	2	74	1	99	3
25	1	50	3	75	3	100	2

EXPLAINATION - SET - B

1) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – अलाहाबाद विद्यापीठ (1887),
उस्मानिया विद्यापीठ (1918),
ढाका विद्यापीठ (1921),
नागपूर विद्यापीठ (1923).

2) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

3) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विश्वनाथ काशीनाथ राजवाडे यांनी भारत इतिहास संशोधक मंडळ याची स्थापना केली.

4) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान ब, क योग्य तर विधान अ अयोग्य ठरते कारण हिंदूस्थान रिपब्लिकन असोसिएशनची स्थापना कानपूर येथे झाली होती.

5) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

6) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ योग्य तर ब, क अयोग्य आहे. त्यांना कोलंबिया विद्यापीठाने 'भारताच्या राष्ट्रीय नफ्याचा वाटा' या बद्दल पीएच.डी. दिली होती तर लंडन विद्यापीठाने 'रुपयाचा प्रश्न' यासाठी डि.एस्सी.ची पदवी बहाल केली होती.

7) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, ब, क योग्य आहे तर ड विधान चुकीचे आहे.
कारण 1919 साली त्यांना दिला गेलेला कैसर-ए-हिंद पुरस्कार त्यांनी स्वीकारला होता.

8) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने अयोग्य आहेत.
भारताची भूसीमा - 15,200 कि.मी.
भारताची मुख्य किनारपट्टीची लांबी - 6000 कि.मी.
भारताचा दक्षिण उत्तर विस्तार हा पूर्व-पश्चिम विस्तारापेक्षा जास्त आहे.
वरील सर्व विधाने अयोग्य असल्याने तसा पर्याय तेथे उपलब्ध नाही. आपल्याला योग्य पर्याय निवडा असे विचारल्याने आपले उत्तर 'वरील पर्यायापैकी एकही नाही' असे येईल.

9) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने चुकीची आहेत.
भारतीय पठारी प्रदेशाची सरासरी उंची 600 ते 900 मी. आहे.
नर्मदा आणि शोण या नद्या भारतीय पठारी प्रदेशाचे दोन भाग करतात परंतु ते भाग समान नाहीत.

10) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

11) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने योग्य आहेत.

12) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब हे अयोग्य तर क हे योग्य आहे.
सागरजलाचे तापमान 2000 मीटर खोलीपर्यंत कमी होते आणि त्यानंतर सर्वत्र सारखे आढळते.

13) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – हिमालय, रॉकी आणि अँडीज हे सर्व वली पर्वत असून 'ब्लॅक फॉरेस्ट हा ठोकळ्यांचा पर्वत आहे म्हणून तो विसंगत ठरतो.

14) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – खापरखेडा – नागपूर

पारस – अकोले

फेकरी – भुसावळ (जळगाव)

एकलहरे – नाशिक

15) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – भंडारा – Umred Karhandla Wildlife Sanctuary

बाकी कोणत्याही जिल्ह्यात एकही राष्ट्रीय उद्यान/वन्यप्राणी अभयारण्य/पक्षी अभयारण्य आढळत नाही.

16) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – 1 जुलै 1998 रोजी वाशिम व नंदूरबार जिल्ह्यांची निर्मिती झालेली आहे.

हिंगोली – 1 मे 1999

गोंदिया – 1 मे 1999

17) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ योग्य तर ब चुकीचे आहे.

सुवर्णरेखा ही दामोदर नदीची उपनदी नसल्याने ब चुकीचे ठरते.

18) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

19) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, क योग्य तर विधान ब अयोग्य ठरते कारण असे वाळवंटी प्रदेश हे पूर्वीय वाऱ्यांच्या प्रभावाखाली असतात.

20) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ योग्य तर ब अयोग्य आहे.

कारण जीवसंहतीमध्ये प्राणी तसेच वनस्पतींचाही विचार होतो.

खंडांवरील जीवसंहतींचे त्यांच्या स्थानानुसार प्रकार :–

1) वन जीवसंहती 2) सॅव्हाना जीवसंहती 3) वाळवंटी जीवसंहती

4) गवताळ प्रदेश जीवसंहती 5) टुंड्रा प्रदेश जीवसंहती

(11 वी – महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळाचे पुस्तक (State Board))

21) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – सर्वाधिक वनक्षेत्राचे प्रमाण मिझोरम राज्यात असल्याने येथे इ वगळता सर्व विधाने योग्य ठरतात.

22) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

23) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील नमूद चारही ठिकाणे ही सातारा, सांगली, कोल्हापूर आणि रत्नागिरी जिल्ह्यातील आहेत.

म्हणून अ, ब, क, ड वगळता सर्व जिल्ह्यांमध्ये वरील जागतिक वारसा स्थळे आढळत नाही.

24) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब योग्य तर क अयोग्य आहे.

कारण भारताने व्हिएन्ना करार आणि मॉन्ट्रीयल प्रोटोकॉल यांना अनुक्रमे 1991 आणि 1992 साली अंमलात आणले आहे.

25) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

26) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – सोमवार – भौतिकशास्त्र
मंगळवार – वनस्पतीशास्त्र
बुधवार – गणित
गुरूवार – रसायनशास्त्र
शुक्रवार – संख्याशास्त्र
शनिवार – प्राणिशास्त्र
रविवार – इंग्रजी

यावरून 1) संख्याशास्त्र – पुढचा दिवस – प्राणिशास्त्र 2) भौतिकशास्त्र – पुढचा दिवस – वनस्पतीशास्त्र तर रसायनशास्त्र – पुढचा दिवस – संख्याशास्त्र

27) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – 'always to be right' साठी '4932
'right is also just' साठी '9765'
'come to terms'साठी '138'
'terms are just' साठी '016'
'always is' साठी '74' यावरून 86315 साठी also come to just terms असे लिहिले जाईल.

28) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

Person	Sex	Profession	Marital status
P	Male	Pharmacist	
Q	Female	Architect	Wife of W
R	Male/Female	Teacher	
S	Male/Female	Engineer	
T	Female	Lawyer	Unmarried
V	Male/Female	Doctor	
W	Male	Charted Accountant	Husband

In terms of income, we have :: Q < T < P < R < S < V < W.

वरील माहितीवरून वरील सर्व विधाने योग्य असल्याचे दिसतात.

29) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील पद्धातीने चिन्ह वापरल्यास

18 C 3 G 6 B 8 B 4 D 12

18 ÷ 3 - 6 + 8 + 4 = 12

6 - 6 + 8 + 4 = 12

12 = 12 हे समीकरण बरोबर ठरते.

30) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – नवीन मालिका : **W 1 R % 4 J E # 7 M T 2 I 9 P S U 6 G D 5 Q F 9 $ A 3 H B**

डावीकडून 12 व्या स्थानावर 2 असून त्याच्या उजवीकडे 5 व्या स्थानावर U येतो.

31) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – $5 \times 2 \times 2 \times 9 = \frac{180}{10} = 18$

32) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

Original arrangement

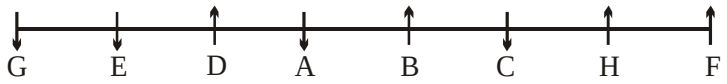

New arrangement

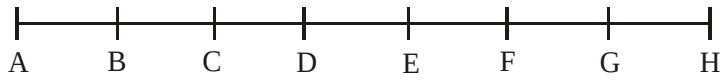

यावरून प्रत्येकाची बैठक व्यवस्था बदल्याचे दिसते. म्हणून पर्याय क्रमांक 3 बरोबर.

33) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

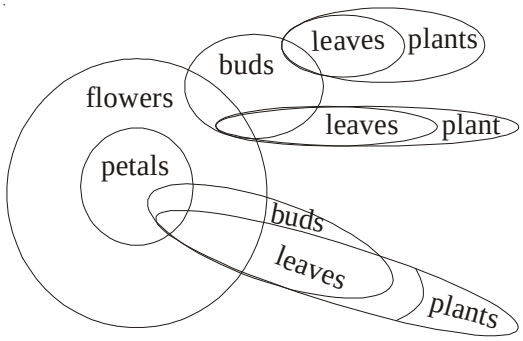

34) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

$P < Q = R > S \leq T$

Conclusions : I) $P \bigstar R = P < R$ (True)

II) $R @ T = R \geq T$ (False)

III) $T \# R = T > R$ (False)

$\therefore$ Only I and either II or III follows

35) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

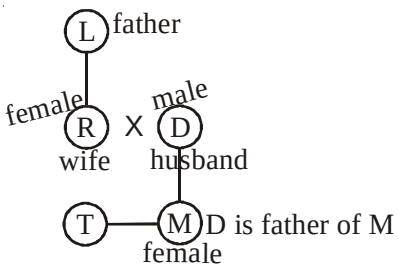

यावरून M ही D ची मुलगी आहे हे दिसते.

36) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

C R E D I B I L I T Y

I D E R C Y T I L I

+1 +2 -1

J E F S D D X S H K H

37) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येणारी (वजाबाकी ही मूळ संख्या आहे.)

248 - 217 = 31

217 - 188 = 29

188 - 165 = 23

165 - 146 = 19

38) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – सर्व विधानांमधील प्रक्रिया मन प्रसन्न ठेवण्यासाठी गरजेच्या आहेत परंतु अंतिमतः या अर्थाने मनाची स्थिरता महत्त्वाची असून त्यनंतर मन प्रसन्न होईल असे लेखक म्हणतो.

39) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान क मध्ये सुख-दुःख यांची परिमाणाच्या दृष्टीने तुलना केली आहे. माणसाच्या जीवनात सुख-दुःख असते तरी ते सारख्याच प्रमाणात आहेत असे नाही.

40) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – मन स्थिर ठेवून वाटचाल करणे, हे प्रथम कर्तव्य मानले पाहिजे असे लेखकाला वाटते. एकमेव नाही.

41) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ योग्य तर ब चूक म्हणून पर्याय क्र. 1 बरोबर. विधान ब हे पर्यावरणतज्ज्ञ जेम्स लव्हलॉक यांचे आहे.

42) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ योग्य तर ब, क चूक आहे. कारण आदिवासी दिवस साजरा करण्यापलीकडेही प्रयत्न व्हायला हवेत असे लेखक म्हणतात. लेखक म्हणतात की लोकसंख्या 40 कोटी असून विधानात 40 कोटी आदिवासी जमाती असे नमूद आहे.

43) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब योग्य तर विधान क अयोग्य आहे.

जेम्स लव्हलॉक यांच्या म्हणण्याप्रमाणे पर्यावरण समस्याचे स्वरूप जागतिक असून आव्हान मात्र सामाजिक व राजकीय आहे.

44) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

45) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – In passage, reasons and consequenses of Climate change were explained but beyond this passage gives message about biogeographic region conservation as whole.

46) **उत्तर – पर्याय क्र.4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – All the statements are wrong, because vulnerability of ecosystem is due to geological reasons aloso which is age old phonomena. Also passage mationed vulnerability of downstream communities, not exactly poor communities. Also himalaya have endenic speeics but in unique sense.

47) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – In question, they asked about contemporary conservation approach, so option four is only statement, which tells about conservation approach.

48) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – According to passage, due to impact of climate change some loss of species and genetic resources will take place, which is result in decreasing ecosystem services. That doesn't mean complect disapperence of ecosystem.

49) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – Complete avoidance of exploitation of natural resources is not possible. also not mentioned in passage. But at the begining of passage both types of reagon behind the adverse impact on ecosysten were given.

50) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – समजा X आणि Y गावांची लोकसंख्या P वर्षांनी समान होईल असे मानू.

68000 – 1200 P = 42000 + 800 P

26000 = 2000 P

P = 13

51) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – मिश्रणातील दूधाचे प्रमाण = $64\times\frac{5}{8}=40$ लीटर

पाण्याचे प्रमाण = (64–40) = 24 लीटर

समजा यात x लीटर पाणी मिळवले तर

$\frac{40}{24+x}=\frac{3}{5}$

$200=72\times3x$, $3x=128$

$x=\frac{128}{3}=42\frac{2}{3}$ लीटर

52) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – गुंतवणूक व कालावधी = नफा

P = (25x1) + (35x2) = 95 : 19

Q = (35x2) + (25x1) = 95 : 19

R = (30x3) = 90 : 18

नफ्यायचे गुणोत्तर = 19 : 19 : 18

53) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – सुरुवातीस किल्ल्यावर x लोक होते असे मानू.

x लोकांना 40 दिवस (50–10) अन्न पुरते.

तर x + 500 लोकांना 35 दिवसच पुरला.

यावरून – 40x = 35 (x+500)

40x = 35x + 17500

$5x=\frac{17500}{5}$

$x=3500$

सुरुवातीस किल्ल्यावर 3500 लोक होते.

54) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – 1 पुरुष 1 दिवसात $\frac{1}{100}$ काम करतो.

10 पुरुष 1 दिवस $\frac{1}{10}$ काम करतील.

10 पुरुष व 15 महिला 1 दिवसात $\frac{1}{6}$ काम करतात.

15 महिला 1 दिवसात = $\frac{1}{6}-\frac{1}{10}$ काम करतील.

15 महिला 1 दिवसात = $\frac{4}{60}=\frac{1}{15}$ काम करतील.

1 महिला 1 दिवसात = $\frac{1}{15\times15}=\frac{1}{225}$ काम करेल.

1 महिला ते काम 225 दिवसात पूर्ण करेल.

55) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

56) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब आणि क ही सर्व योग्य असल्याने पर्याय क्र. 4 योग्य ठरतो.

टीबीचे निर्मूलन जागतिक स्तरावर 2030 पर्यंत पूर्ण करण्याचे उद्दिष्ट असून भारताने हे 2025 सालापर्यंत पूर्ण करण्याचे ठरवलेले आहे.

57) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वन धन योजना ही आदिवासी कामकाज मंत्रालय आणि TRIFED (Tribal Cooperative Marketing Development Federation of India) यांच्या मार्फत राबवली जाते स्वयंसेवी गटांच्या माध्यमातून आदिवासींचा आर्थिक विकास साधने हे या योजनेचे उद्दिष्ट आहे.

58) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, क आणि ड बरोबर तर ब चुकीचे आहे.

कारण ते अमेरिका/कॅनडा देशाचे नागरिक आहेत.

तसेच 2007 साली एस.आर.श्रीनिवास वरधन यांना यांना हा पुरस्कार मिळाला होता. ते मूळ भारतीय जरी असले तरी सध्या ते अमेरिकेचे नागरिक असल्याने विधान ड हे योग्य ठरते.

59) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – 1952 साली बंगाली भाषेसाठी पूर्व पाकिस्तानमध्ये आंदोलन झाले होते. 21 फेब्रुवारी रोजी ढाका विद्यापीठात मोठ्या प्रमाणात आंदोलनकर्ते जमले असताना त्यांच्यावर सरकारने आंदोलन दडपण्यासाठी प्राणघातक हल्ले केले.

1999 साली पहिल्यांदा युनेस्कोने हा दिवस आंतरराष्ट्रीय मातृभाषा म्हणून साजरा केला.

2008 पासून संयुक्त राष्ट्रातर्फे हा दिवस साजरा होत आहे.

60) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – 2017 साली झालेल्या रणजी स्पर्धेत अंतिम सामन्यात विदर्भाने दिल्ली संघाचा 9 विकेटने पराभव करून रणजी करंडक जिंकला.

61) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

62) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

63) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – या कायद्यात नुकत्याच दुरुस्त्या करण्यात आल्याने हा कायदा चर्चेत आहे. यामध्ये वरील दोन्ही विधाने योग्य आहेत.

64) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

65) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – टी.एस.आर.सुब्रमनीयन यांच्याबाबत वरील चारही विधाने योग्य भाष्य करतात.

ते जेव्हा 1996 ते 1998 या दरम्यान कॅबिनेट सेक्रेटरी होते तेव्हा एच.डी.देवेगौडा, आय.के.गुजराल आणि अटल बिहारी वाजपेयी असे तीन व्यक्ती पंतप्रधान पदावर होत्या.

66) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, क, ड योग्य तर ब अयोग्य आहे कारण भारतीय संसदेला अमर्याद अधिकार नाहीत. भारताचे पंतप्रधान हे राज्य सभा किंवा लोकसभेचे सदस्य असू शकतात. (उदा. माजी पंतप्रधान डॉ.मनमोहन सिंग हे राज्यसभा सदस्य होते.) तसेच कोणत्याही गृहाचे सदस्य नसलेले व्यक्ती सुद्धा भारताचे पंतप्रधान होऊ शकतात. (एच.डी.देवेगौडा)

67) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

उदाहरणे : 1) कलम 21A अंतर्गत देण्यात आलेला 'शिक्षणाचा अधिकार'साठी 'शिक्षण हक्क कायदा, 2009' करण्यात आला आहे.

2) मार्गदर्शक तत्त्वातील 39(d) समान कामासाठी समान वेतनसाठी 'समान वेतन कायदा, 1976' केला आहे.

3) मूलभूत कर्तव्यांमधील राष्ट्रध्वजाचा आदर करण्याबाबत Prevention of Insults to National Honour Act 1971 केलेला आहे.

68) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने ही 2002 साली करण्यात आलेल्या 86 व्या घटनादुरुस्तीबाबत भाष्य करतात तर शिक्षणाचा हक्क कायदा 2009 हा यांची अंमलबजावणीचे काम करतो. म्हणून येथे दोन्ही विधाने चूक ठरतात.

69) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ योग्य तर ब, क चुकीचे आहे.

खाजगी विधेयक मांडण्यासाठी 1 महिना अगोदर पूर्व सूचना द्यावी लागते. घटनादुरुस्ती विधेयक हे खाजगी विधेयक असू शकते.

70) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – राज्यघटनेतील कलम 195 मध्ये संसद सदस्यांचे पगार व भत्ते नमूद आहेत. मात्र घटनेत पेन्शनचा उल्लेख नाही. त्यासाठी वेगळा कायदा 'Member of Parliament Act, 1954' आहे.

71) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, ब अयोग्य आहेत तर विधान क योग्य आहे.

राज्यसभेवर 12 सदस्यांची नियुक्ती हा राष्ट्रपतींचा कायदेशीर अधिकार आहे.

राष्ट्रपतींचा कार्यकाल संपल्यास नवे राष्ट्रपती पदावर रूजू होऊ शकत नसल्यास/निवड न झाल्यास अगोदरचेच राष्ट्रपती जास्तीत जास्त 6 महिन्यांसाठी पदावर राहू शकतात.

72) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

नाशिक – नाशिक, मालेगाव

रायगड – पनवेल

ठाणे – ठाणे, भिवंडी–निझामपूर, मिरा–भाईंदर, नवी मुंबई, कल्याण–डोंबिवली, उल्हासनगर

पालघर – वसई–विरार

73) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरीलपैकी एकही तरतूद घटनेतील कलम 21 मध्ये नाही. सर्वोच्च न्यायालयाने वेळोवेळी जाहीर केलेल्या निकालांच्या आधारे वरील तरतुदी मांडलेल्या आहेत.

त्यातील क विधानातील तरतूद कलम 19 नुसार आहे तर कलम 21 अंतर्गत सर्वोच्च न्यायालयाने परदेशी गमनाचा अधिकार नमूद केला आहे.

74) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान 1 अयोग्य आहे कारण राजमन्नार समितीची स्थापना तामिळनाडू राज्य सरकारने केली होती. बाकी विधान 2 आणि 3 योग्य आहे.

75) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – दिल्ली, पुद्दुचेरी, अंदमान आणि निकोबार बेटे येथील राज्यपालांना नायब राज्यपाल म्हटले जाते. चंदीगड, दादरा नगर हवेली, दमन-दीव आणि लक्षद्वीप येथील प्रमुखांना प्रशासक (Administrator) म्हटले जाते.

76) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

77) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

78) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब योग्य तर क अयोग्य आहे. कायदेमंडळातील सदस्यांना चर्चा करण्याचा तसेच पूरक प्रश्न विचारण्याचा अधिकार हा 1909 च्या कायद्यानुसार देण्यात आला होता.

79) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान ड वगळता सर्व विधाने योग्य आहेत. आझाद हिंद सेनेची स्थापना मोहन सिंग यांनी केली असल्याने विधान ड अयोग्य ठरते.

80) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

81) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

82) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब, क हे योग्य असून विधान ड हे अयोग्य आहे. कारण घरगुती उपयोगासाठी वापरली जाणारी वीज ही किलोवॅट तास (kwhr) या एककात मोजली जाते.

83) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – बेरीलियम – 4, सिलीकॉन – 14

84) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

85) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – लोहगोलाचे वस्तूमान = $m = 3\,kg$

कापलेले अंतर (s) = 80 मी.

सुरुवातीचा वेग (u) = 0

त्वरण (a) = (g) = 10 m/s^2

न्यूटनच्या दुसऱ्या समीकरणाद्वारे

$$s = ut + \frac{1}{2}at^2$$

$$80 = (0 \times t) + (\frac{1}{2}10 \times t^2)$$

$$\frac{80}{5} = t^2$$

$$16 = t^2$$

$$4 = t$$

लागणारा वेळ = 4 सेकंद

86) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

M = 5 kg

C =1 Kcal/kg^{0}C

तापमानातील बदल = (ΔT) = 100 - 30 = 70^{0}C

द्यावी लागणारी उष्णता = वस्तुमान x विशिष्ट उष्माधारकता x तापमानातील बदल

$$= M \times C \times T$$
$$= 5 \times 1 \times 70$$
$$= 350\,\text{Kcal}$$

87) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

88) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

89) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने चूक आहे कारण पार्मेसन चीज हे कडक तर मोझरेला चीज हे मऊ प्रकारचे असते.

90) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

91) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

92) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – मानवी किडनी संदर्भातील वरील सर्व विधाने योग्य भाष्य करतात.

93) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने योग्य आहेत.

94) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – महाराष्ट्राच्या लिंग गुणोत्तरात झालेला बदल पुढीलप्रमाणे –

	एकूण	**शहरी**	**ग्रामीण**
2001	922	873	960
2011	929	903	952

यावरून विधान अ, ड, इ योग्य ठरते.

95) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – पुद्दुचेरी – 28.1% वाढ

दिल्ली – 21.2% वाढ

चंदीगड – 17.2% वाढ

लक्षद्वीप – 6.3% वाढ

96) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ योग्य तर ब अयोग्य कारण दोन वेळा झालेला व्यापारशेष हा 1972–73 आणि 1976–77 या वर्षी झाला होता तो अनुक्रमे 4 थ्या आणि 5 व्या पंचवार्षिक योजनेत झाला होता.

97) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, क योग्य तर अ, ड हे अयोग्य आहे. कारण सेझ धोरण 2000 साली तर सेझ कायदा 2005 साली करण्यात आला होता. सेझचे मुख्य उद्दिष्ट हे निर्यातीला चालना देणे हे आहे.

98) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

99) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

100) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – चलनवाढींमुळे ऋणकोंना फायदाच होतो. म्हणून विधान अ चूक ठरते तर विधान ब, क, ड हे योग्यच आहे.

Savitribai Phule Pune University - Competitive Examinations Centre

UGC - MPSC Coaching Programme Entrance Examination 2018

ANSWER KEY - SET - C (Final Answer Key)

Q.No.	Ans	Q.No.	Ans	Q.No.	Ans	Q.No.	Ans
1	2	26	2	51	4	76	4
2	**4**	27	4	52	4	77	1
3	4	28	2	53	4	78	2
4	1	29	3	54	1	79	4
5	2	30	4	55	1	80	3
6	4	31	3	56	1	81	**4**
7	2	32	2	57	3	82	3
8	2	33	2	58	4	83	1
9	1	34	1	59	3	84	2
10	1	35	2	60	1	85	4
11	2	36	3	61	3	86	2
12	4	37	4	62	3	87	4
13	3	38	2	63	3	88	4
14	2	39	4	64	2	89	1
15	2	40	4	65	1	90	3
16	2	41	1	66	3	91	1
17	4	42	4	67	1	92	4
18	3	43	3	68	2	93	4
19	2	44	3	69	2	94	1
20	4	45	3	70	2	95	3
21	4	46	2	71	2	96	2
22	3	47	2	72	1	97	3
23	1	48	1	73	**3**	98	2
24	4	49	3	74	1	99	2
25	3	50	2	75	1	100	2

EXPLAINATION - SET - C

1) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – In passage, reasons and consequenses of Climate change were explained but beyond this passage gives message about biogeographic region conservation as whole.

2) **उत्तर – पर्याय क्र.4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – All the statements are wrong, because vulnerability of ecosystem is due to geological reasons aloso which is age old phonomena. Also passage mationed vulnerability of downstream communities, not exactly poor communities. Also himalaya have endenic speeics but in unique sense.

3) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – In question, they asked about contemporary conservation approach, so option four is only statement, which tells about conservation approach.

4) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – According to passage, due to impact of climate change some loss of species and genetic resources will take place, which is result in decreasing ecosystem services. That doesn't mean complect disapperence of ecosystem.

5) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – Complete avoidance of exploitation of natural resources is not possible. also not mentioned in passage. But at the begining of passage both types of reagon behind the adverse impact on ecosysten were given.

6) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – सर्व विधानांमधील प्रक्रिया मन प्रसन्न ठेवण्यासाठी गरजेच्या आहेत परंतु अंतिमतः या अर्थाने मनाची स्थिरता महत्त्वाची असून त्यनंतर मन प्रसन्न होईल असे लेखक म्हणतो.

7) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान क मध्ये सुख–दुःख यांची परिमाणाच्या दृष्टीने तुलना केली आहे. माणसाच्या जीवनात सुख–दुःख असते तरी ते सारख्याच प्रमाणात आहेत असे नाही.

8) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – मन स्थिर ठेवून वाटचाल करणे, हे प्रथम कर्तव्य मानले पाहिजे असे लेखकाला वाटते. एकमेव नाही.

9) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ योग्य तर ब चूक म्हणून पर्याय क्र. 1 बरोबर. विधान ब हे पर्यावरणतज्ज्ञ जेम्स लव्हलॉक यांचे आहे.

10) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ योग्य तर ब, क चूक आहे. कारण आदिवासी दिवस साजरा करण्यापलीकडेही प्रयत्न व्हायला हवेत असे लेखक म्हणतात. लेखक म्हणतात की लोकसंख्या 40 कोटी असून विधानात 40 कोटी आदिवासी जमाती असे नमूद आहे.

11) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब योग्य तर विधान क अयोग्य आहे.

जेम्स लव्हलॉक यांच्या म्हणण्याप्रमाणे पर्यावरण समस्याचे स्वरूप जागतिक असून आव्हान मात्र सामाजिक व राजकीय आहे.

12) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

13) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – समजा X आणि Y गावांची लोकसंख्या P वर्षांनी समान होईल असे मानू.

$68000 - 1200\,P = 42000 + 800\,P$

$26000 = 2000\,P$

$P = 13$

14) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – मिश्रणातील दूधाचे प्रमाण = $64\times\frac{5}{8}=40$ लीटर

पाण्याचे प्रमाण = (64–40) = 24 लीटर

समजा यात x लीटर पाणी मिळवले तर

$\frac{40}{24+x}=\frac{3}{5}$

$200=72\times3x$, $3x=128$

$x=\frac{128}{3}=42\frac{2}{3}$ लीटर

15) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – गुंतवणूक व कालावधी = नफा

P = (25x1) + (35x2) = 95 : 19

Q = (35x2) + (25x1) = 95 : 19

R = (30x3) = 90 : 18

नफ्यायचे गुणोत्तर = 19 : 19 : 18

16) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – सुरुवातीस किल्ल्यावर x लोक होते असे मानू.

x लोकांना 40 दिवस (50–10) अन्न पुरते.

तर x + 500 लोकांना 35 दिवसच पुरला.

यावरून – 40x = 35 (x+500)

40x = 35x + 17500

$5x=\frac{17500}{5}$

$x=3500$

सुरुवातीस किल्ल्यावर 3500 लोक होते.

17) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – 1 पुरुष 1 दिवसात $\frac{1}{100}$ काम करतो.

10 पुरुष 1 दिवस $\frac{1}{10}$ काम करतील.

10 पुरुष व 15 महिला 1 दिवसात $\frac{1}{6}$ काम करतात.

15 महिला 1 दिवसात = $\frac{1}{6}-\frac{1}{10}$ काम करतील.

15 महिला 1 दिवसात = $\frac{4}{60}=\frac{1}{15}$ काम करतील.

1 महिला 1 दिवसात = $\frac{1}{15\times15}=\frac{1}{225}$ काम करेल.

1 महिला ते काम 225 दिवसात पूर्ण करेल.

18) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

19) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – सोमवार – भौतिकशास्त्र
मंगळवार – वनस्पतीशास्त्र
बुधवार – गणित
गुरूवार – रसायनशास्त्र
शुक्रवार – संख्याशास्त्र
शनिवार – प्राणिशास्त्र
रविवार – इंग्रजी

यावरून 1) संख्याशास्त्र – पुढचा दिवस – प्राणिशास्त्र 2) भौतिकशास्त्र – पुढचा दिवस – वनस्पतीशास्त्र तर रसायनशास्त्र – पुढचा दिवस – संख्याशास्त्र

20) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – 'always to be right' साठी '4932

'right is also just' साठी '9765'

'come to terms'साठी '138'

'terms are just' साठी '016'

'always is' साठी '74' यावरून 86315 साठी also come to just terms असे लिहिले जाईल.

21) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

Person	Sex	Profession	Marital status
P	Male	Pharmacist	
Q	Female	Architect	Wife of W
R	Male/Female	Teacher	
S	Male/Female	Engineer	
T	Female	Lawyer	Unmarried
V	Male/Female	Doctor	
W	Male	Charted Accountant	Husband

In terms of income, we have :: Q < T < P < R < S < V < W.

वरील माहितीवरून वरील सर्व विधाने योग्य असल्याचे दिसतात.

22) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील पद्धातीने चिन्ह वापरल्यास

18 C 3 G 6 B 8 B 4 D 12

18 ÷ 3 - 6 + 8 + 4 = 12

6 - 6 + 8 + 4 = 12

12 = 12 हे समीकरण बरोबर ठरते.

23) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – नवीन मालिका : **W 1 R % 4 J E # 7 M T 2 I 9 P S U 6 G D 5 Q F 9 $ A 3 H B**

डावीकडून 12 व्या स्थानावर 2 असून त्याच्या उजवीकडे 5 व्या स्थानावर U येतो.

24) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – $5 \times 2 \times 2 \times 9 = \frac{180}{10} = 18$

25) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – Original arrangement

New arrangement

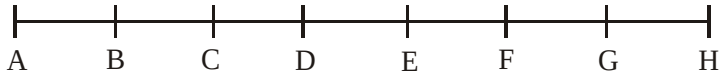

यावरून प्रत्येकाची बैठक व्यवस्था बदल्याचे दिसते. म्हणून पर्याय क्रमांक 3 बरोबर.

26) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

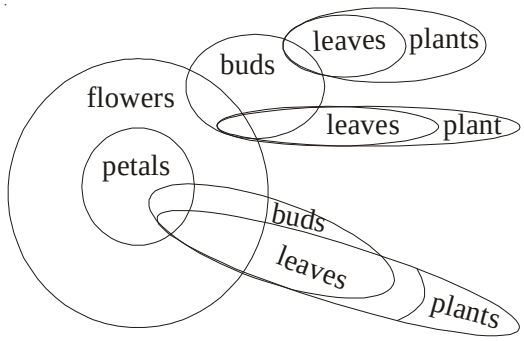

27) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

$P < Q = R > S \leq T$

Conclusions : I) $P \bigstar R = P < R$ (True)

II) $R @ T = R \geq T$ (False)

III) $T \# R = T > R$ (False)

$\therefore$ Only I and either II or III follows

28) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

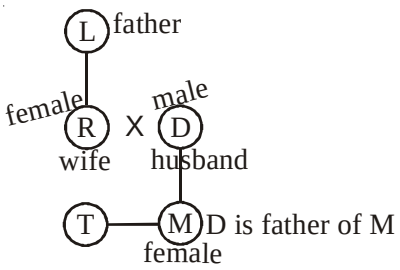

यावरून M ही D ची मुलगी आहे हे दिसते.

28) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

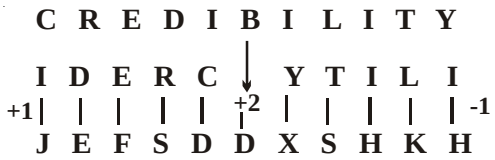

29) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येणारी (वजाबाकी ही मूळ संख्या आहे.)

248 – 217 = 31

217 – 188 = 29

188 – 165 = 23

165 – 146 = 19

30) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

31) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब, क हे योग्य असून विधान ड हे अयोग्य आहे. कारण घरगुती उपयोगासाठी वापरली जाणारी वीज ही किलोवॅट तास (kwhr) या एककात मोजली जाते.

32) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – बेरीलियम – 4, सिलीकॉन – 14

33) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

34) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – लोहगोलाचे वस्तूमान = $m = 3\,kg$

कापलेले अंतर (s) = 80 मी.

सुरुवातीचा वेग (u) = 0

त्वरण (a) = (g) = 10 m/s^2

न्यूटनच्या दुसऱ्या समीकरणाद्वारे

$$s = ut + \frac{1}{2}at^2$$

$$80 = (0 \times t) + (\frac{1}{2}10 \times t^2)$$

$$\frac{80}{5} = t^2$$

$$16 = t^2$$

$$4 = t$$

लागणारा वेळ = 4 सेकंद

35) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

M = 5 kg

C =1 Kcal/kg^{0}C

तापमानातील बदल = (ΔT) = 100 - 30 = 70^{0}C

द्यावी लागणारी उष्णता = वस्तुमान x विशिष्ट उष्माधारकता x तापमानातील बदल

$$= M \times C \times T$$

$$= 5 \times 1 \times 70$$

$$= 350\,Kcal$$

36) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

38) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

39) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने चूक आहे कारण पार्मेसन चीज हे कडक तर मोझरेला चीज हे मऊ प्रकारचे असते.

40) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

41) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

42) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – मानवी किडनी संदर्भातील वरील सर्व विधाने योग्य भाष्य करतात.

43) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने योग्य आहेत.

44) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – महाराष्ट्राच्या लिंग गुणोत्तरात झालेला बदल पुढीलप्रमाणे –

	एकूण	**शहरी**	**ग्रामीण**
2001	922	873	960
2011	929	903	952

यावरून विधान अ, ड, इ योग्य ठरते.

45) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – पुद्दुचेरी – 28.1% वाढ

दिल्ली – 21.2% वाढ

चंदीगड – 17.2% वाढ

लक्षद्वीप – 6.3% वाढ

46) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ योग्य तर ब अयोग्य कारण दोन वेळा झालेला व्यापारशेष हा 1972–73 आणि 1976–77 या वर्षी झाला होता तो अनुक्रमे 4 थ्या आणि 5 व्या पंचवार्षिक योजनेत झाला होता.

47) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, क योग्य तर अ, ड हे अयोग्य आहे. कारण सेझ धोरण 2000 साली तर सेझ कायदा 2005 साली करण्यात आला होता. सेझचे मुख्य उद्दिष्ट हे निर्यातीला चालना देणे हे आहे.

48) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

49) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

50) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – चलनवाढींमुळे ऋणकोंना फायदाच होतो. म्हणून विधान अ चूक ठरते तर विधान ब, क, ड हे योग्यच आहे.

51) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – अलाहाबाद विद्यापीठ (1887),

उस्मानिया विद्यापीठ (1918),

ढाका विद्यापीठ (1921),

नागपूर विद्यापीठ (1923).

52) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

53) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विश्वनाथ काशीनाथ राजवाडे यांनी भारत इतिहास संशोधक मंडळ याची स्थापना केली.

54) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान ब, क योग्य तर विधान अ अयोग्य ठरते कारण हिंदूस्थान रिपब्लिकन असोसिएशनची स्थापना कानपूर येथे झाली होती.

55) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

56) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ योग्य तर ब, क अयोग्य आहे. त्यांना कोलंबिया विद्यापीठाने 'भारताच्या राष्ट्रीय नफ्याचा वाटा' या बद्दल पीएच.डी. दिली होती तर लंडन विद्यापीठाने 'रुपयाचा प्रश्न' यासाठी डि.एस्सी.ची पदवी बहाल केली होती.

57) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, ब, क योग्य आहे तर ड विधान चुकीचे आहे.

कारण 1919 साली त्यांना दिला गेलेला कैसर-ए-हिंद पुरस्कार त्यांनी स्वीकारला होता.

58) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने अयोग्य आहेत.

भारताची भूसीमा – 15,200 कि.मी.

भारताची मुख्य किनारपट्टीची लांबी – 6000 कि.मी.

भारताचा दक्षिण उत्तर विस्तार हा पूर्व-पश्चिम विस्तारापेक्षा जास्त आहे.

वरील सर्व विधाने अयोग्य असल्याने तसा पर्याय तेथे उपलब्ध नाही. आपल्याला योग्य पर्याय निवडा असे विचारल्याने आपले उत्तर 'वरील पर्यायापैकी एकही नाही' असे येईल.

59) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने चुकीची आहेत.

भारतीय पठारी प्रदेशाची सरासरी उंची 600 ते 900 मी. आहे.

नर्मदा आणि शोण या नद्या भारतीय पठारी प्रदेशाचे दोन भाग करतात परंतु ते भाग समान नाहीत.

60) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

61) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने योग्य आहेत.

62) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब हे अयोग्य तर क हे योग्य आहे.

सागरजलाचे तापमान 2000 मीटर खोलीपर्यंत कमी होते आणि त्यानंतर सर्वत्र सारखे आढळते.

63) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – हिमालय, रॉकी आणि अँडीज हे सर्व वली पर्वत असून 'ब्लॅक फॉरेस्ट हा ठोकळ्यांचा पर्वत आहे म्हणून तो विसंगत ठरतो.

64) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – खापरखेडा – नागपूर

पारस – अकोले

फेकरी – भुसावळ (जळगाव)

एकलहरे – नाशिक

65) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – भंडारा – Umred Karhandla Wildlife Sanctuary

बाकी कोणत्याही जिल्ह्यात एकही राष्ट्रीय उद्यान/वन्यप्राणी अभयारण्य/पक्षी अभयारण्य आढळत नाही.

66) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – 1 जुलै 1998 रोजी वाशिम व नंदूरबार जिल्ह्यांची निर्मिती झालेली आहे.

हिंगोली – 1 मे 1999

गोंदिया – 1 मे 1999

67) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ योग्य तर ब चुकीचे आहे.

सुवर्णरेखा ही दामोदर नदीची उपनदी नसल्याने ब चुकीचे ठरते.

68) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

69) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, क योग्य तर विधान ब अयोग्य ठरते कारण असे वाळवंटी प्रदेश हे पूर्वीय वाऱ्यांच्या प्रभावाखाली असतात.

70) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ योग्य तर ब अयोग्य आहे.

कारण जीवसंहतीमध्ये प्राणी तसेच वनस्पतींचाही विचार होतो.

खंडांवरील जीवसंहतींचे त्यांच्या स्थानानुसार प्रकार :-

1) वन जीवसंहती 2) सॅव्हाना जीवसंहती 3) वाळवंटी जीवसंहती

4) गवताळ प्रदेश जीवसंहती 5) टुंड्रा प्रदेश जीवसंहती

(11 वी – महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळाचे पुस्तक (State Board))

71) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – सर्वाधिक वनक्षेत्राचे प्रमाण मिझोरम राज्यात असल्याने येथे इ वगळता सर्व विधाने योग्य ठरतात.

72) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

73) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील नमूद चारही ठिकाणे ही सातारा, सांगली, कोल्हापूर आणि रत्नागिरी जिल्ह्यातील आहेत.

म्हणून अ, ब, क, ड वगळता सर्व जिल्ह्यांमध्ये वरील जागतिक वारसा स्थळे आढळत नाही.

74) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब योग्य तर क अयोग्य आहे.

कारण भारताने व्हिएन्ना करार आणि मॉन्ट्रीयल प्रोटोकॉल यांना अनुक्रमे 1991 आणि 1992 साली अंमलात आणले आहे.

75) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

76) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब आणि क ही सर्व योग्य असल्याने पर्याय क्र. 4 योग्य ठरतो.

टीबीचे निर्मूलन जागतिक स्तरावर 2030 पर्यंत पूर्ण करण्याचे उद्दिष्ट असून भारताने हे 2025 सालापर्यंत पूर्ण करण्याचे ठरवलेले आहे.

77) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वन धन योजना ही आदिवासी कामकाज मंत्रालय आणि TRIFED (Tribal Cooperative Marketing

Development Federation of India) यांच्या मार्फत राबवली जाते स्वयंसेवी गटांच्या माध्यमातून आदिवासींचा आर्थिक विकास साधने हे या योजनेचे उद्दिष्ट आहे.

78) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, क आणि ड बरोबर तर ब चुकीचे आहे.

कारण ते अमेरिका/कॅनडा देशाचे नागरिक आहेत.

तसेच 2007 साली एस.आर.श्रीनिवास वरधन यांना यांना हा पुरस्कार मिळाला होता. ते मूळ भारतीय जरी असले तरी सध्या ते अमेरिकेचे नागरिक असल्याने विधान ड हे योग्य ठरते.

79) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – 1952 साली बंगाली भाषेसाठी पूर्व पाकिस्तानमध्ये आंदोलन झाले होते. 21 फेब्रुवारी रोजी ढाका विद्यापीठात मोठ्या प्रमाणात आंदोलनकर्ते जमले असताना त्यांच्यावर सरकारने आंदोलन दडपण्यासाठी प्राणघातक हल्ले केले.

1999 साली पहिल्यांदा युनेस्कोने हा दिवस आंतरराष्ट्रीय मातृभाषा म्हणून साजरा केला.

2008 पासून संयुक्त राष्ट्रातर्फे हा दिवस साजरा होत आहे.

80) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – 2017 साली झालेल्या रणजी स्पर्धेत अंतिम सामन्यात विदर्भाने दिल्ली संघाचा 9 विकेटने पराभव करून रणजी करंडक जिंकला.

81) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

82) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

83) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – या कायद्यात नुकत्याच दुरुस्त्या करण्यात आल्याने हा कायदा चर्चेत आहे. यामध्ये वरील दोन्ही विधाने योग्य आहेत.

84) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

85) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – टी.एस.आर.सुब्रमनीयन यांच्याबाबत वरील चारही विधाने योग्य भाष्य करतात.

ते जेव्हा 1996 ते 1998 या दरम्यान कॅबिनेट सेक्रेटरी होते तेव्हा एच.डी.देवेगौडा, आय.के.गुजराल आणि अटल बिहारी वाजपेयी असे तीन व्यक्ती पंतप्रधान पदावर होत्या.

86) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, क, ड योग्य तर ब अयोग्य आहे कारण भारतीय संसदेला अमर्याद अधिकार नाहीत.

भारताचे पंतप्रधान हे राज्य सभा किंवा लोकसभेचे सदस्य असू शकतात. (उदा. माजी पंतप्रधान डॉ.मनमोहन सिंग हे राज्यसभा सदस्य होते.) तसेच कोणत्याही गृहाचे सदस्य नसलेले व्यक्ती सुद्धा भारताचे पंतप्रधान होऊ शकतात. (एच.डी.देवेगौडा)

87) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

उदाहरणे : 1) कलम 21A अंतर्गत देण्यात आलेला 'शिक्षणाचा अधिकार'साठी 'शिक्षण हक्क कायदा, 2009' करण्यात आला आहे.

2) मार्गदर्शक तत्त्वातील 39(d) समान कामासाठी समान वेतनसाठी 'समान वेतन कायदा, 1976' केला आहे.

3) मूलभूत कर्तव्यांमधील राष्ट्रध्वजाचा आदर करण्याबाबत Prevention of Insults to National Honour Act 1971 केलेला आहे.

88) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने ही 2002 साली करण्यात आलेल्या 86 व्या घटनादुरुस्तीबाबत भाष्य करतात तर शिक्षणाचा हक्क कायदा 2009 हा यांची अंमलबजावणीचे काम करतो. म्हणून येथे दोन्ही विधाने चूक ठरतात.

89) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ योग्य तर ब, क चुकीचे आहे.

खाजगी विधेयक मांडण्यासाठी 1 महिना अगोदर पूर्व सूचना द्यावी लागते. घटनादुरुस्ती विधेयक हे खाजगी विधेयक असू शकते.

90) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – राज्यघटनेतील कलम 195 मध्ये संसद सदस्यांचे पगार व भत्ते नमूद आहेत. मात्र घटनेत पेन्शनचा उल्लेख नाही. त्यासाठी वेगळा कायदा 'Member of Parliament Act, 1954' आहे.

91) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, ब अयोग्य आहेत तर विधान क योग्य आहे.

राज्यसभेवर 12 सदस्यांची नियुक्ती हा राष्ट्रपतींचा कायदेशीर अधिकार आहे.

राष्ट्रपतींचा कार्यकाल संपल्यास नवे राष्ट्रपती पदावर रूजू होऊ शकत नसल्यास/निवड न झाल्यास अगोदरचेच राष्ट्रपती जास्तीत जास्त 6 महिन्यांसाठी पदावर राहू शकतात.

92) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

नाशिक – नाशिक, मालेगाव

रायगड – पनवेल

ठाणे – ठाणे, भिवंडी–निझामपूर, मिरा–भाईंदर, नवी मुंबई, कल्याण–डोंबिवली, उल्हासनगर

पालघर – वसई–विरार

93) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरीलपैकी एकही तरतूद घटनेतील कलम 21 मध्ये नाही. सर्वोच्च न्यायालयाने वेळोवेळी जाहीर केलेल्या निकालांच्या आधारे वरील तरतुदी मांडलेल्या आहेत.

त्यातील क विधानातील तरतूद कलम 19 नुसार आहे तर कलम 21 अंतर्गत सर्वोच्च न्यायालयाने परदेशी गमनाचा अधिकार नमूद केला आहे.

94) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान 1 अयोग्य आहे कारण राजमन्नार समितीची स्थापना तामिळनाडू राज्य सरकारने केली होती. बाकी विधान 2 आणि 3 योग्य आहे.

95) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – दिल्ली, पुद्दुचेरी, अंदमान आणि निकोबार बेटे येथील राज्यपालांना नायब राज्यपाल म्हटले जाते.

चंदीगड, दादरा नगर हवेली, दमन–दीव आणि लक्षद्वीप येथील प्रमुखांना प्रशासक (Administrator) म्हटले जाते.

96) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

97) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

98) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब योग्य तर क अयोग्य आहे. कायदेमंडळातील सदस्यांना चर्चा करण्याचा तसेच पूरक प्रश्न विचारण्याचा अधिकार हा 1909 च्या कायद्यानुसार देण्यात आला होता.

99) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान ड वगळता सर्व विधाने योग्य आहेत. आझाद हिंद सेनेची स्थापना मोहन सिंग यांनी केली असल्याने विधान ड अयोग्य ठरते.

100) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

Savitribai Phule Pune University - Competitive Examinations Centre
UGC - MPSC Coaching Programme Entrance Examination 2018
ANSWER KEY - SET - D (Final Answer Key)

Q.No.	Ans	Q.No.	Ans	Q.No.	Ans	Q.No.	Ans
1	3	26	**4**	51	4	76	4
2	2	27	3	52	4	77	4
3	2	28	1	53	1	78	4
4	1	29	2	54	2	79	1
5	2	30	4	55	4	80	1
6	3	31	2	56	2	81	1
7	4	32	4	57	2	82	3
8	2	33	4	58	3	83	4
9	4	34	1	59	2	84	3
10	4	35	3	60	2	85	1
11	1	36	1	61	2	86	3
12	4	37	4	62	4	87	3
13	3	38	4	63	3	88	3
14	3	39	1	64	3	89	2
15	3	40	3	65	2	90	1
16	2	41	2	66	4	91	3
17	2	42	3	67	2	92	1
18	1	43	2	68	3	93	2
19	3	44	2	69	4	94	2
20	2	45	2	70	2	95	2
21	4	46	1	71	4	96	2
22	1	47	1	72	4	97	1
23	2	48	2	73	3	98	**3**
24	4	49	4	74	1	99	1
25	3	50	2	75	4	100	1

EXPLAINATION - SET - D

1) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

2) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब, क हे योग्य असून विधान ड हे अयोग्य आहे. कारण घरगुती उपयोगासाठी वापरली जाणारी वीज ही किलोवॅट तास (kwhr) या एककात मोजली जाते.

3) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – बेरीलियम – 4, सिलीकॉन – 14

4) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

5) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – लोहगोलाचे वस्तूमान = $m = 3\,kg$

कापलेले अंतर (s) = 80 मी.

सुरुवातीचा वेग (u) = 0

त्वरण (a) = (g) = 10 m/s^2

न्यूटनच्या दुसऱ्या समीकरणाद्वारे

$$s = ut + \frac{1}{2}at^2$$

$$80 = (0 \times t) + (\frac{1}{2}10 \times t^2)$$

$$\frac{80}{5} = t^2$$

$$16 = t^2$$

$$4 = t$$

लागणारा वेळ = 4 सेकंद

6) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

M = 5 kg

C =1 Kcal/kg^{0}C

तापमानातील बदल = (ΔT) = 100 - 30 = 70^{0}C

द्यावी लागणारी उष्णता = वस्तूमान x विशिष्ट उष्माधारकता x तापमानातील बदल

$$= M \times C \times T$$

$$= 5 \times 1 \times 70$$

$$= 350\,Kcal$$

7) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

8) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

9) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने चूक आहे कारण पार्मेसन चीज हे कडक तर मोझरेला चीज हे मऊ प्रकारचे असते.

10) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

11) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

12) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – मानवी किडनी संदर्भातील वरील सर्व विधाने योग्य भाष्य करतात.

13) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने योग्य आहेत.

14) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – महाराष्ट्राच्या लिंग गुणोत्तरात झालेला बदल पुढीलप्रमाणे –

	एकूण	**शहरी**	**ग्रामीण**
2001	922	873	960
2011	929	903	952

यावरून विधान अ, ड, इ योग्य ठरते.

15) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – पुद्दुचेरी – 28.1% वाढ

दिल्ली – 21.2% वाढ

चंदीगड – 17.2% वाढ

लक्षद्वीप – 6.3% वाढ

16) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ योग्य तर ब अयोग्य कारण दोन वेळा झालेला व्यापारशेष हा 1972–73 आणि 1976–77 या वर्षी झाला होता तो अनुक्रमे 4 थ्या आणि 5 व्या पंचवार्षिक योजनेत झाला होता.

17) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, क योग्य तर अ, ड हे अयोग्य आहे. कारण सेझ धोरण 2000 साली तर सेझ कायदा 2005 साली करण्यात आला होता. सेझचे मुख्य उद्दिष्ट हे निर्यातीला चालना देणे हे आहे.

18) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

19) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

20) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – चलनवाढींमुळे ऋणकोंना फायदाच होतो. म्हणून विधान अ चूक ठरते तर विधान ब, क, ड हे योग्यच आहे.

21) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब आणि क ही सर्व योग्य असल्याने पर्याय क्र. 4 योग्य ठरतो.

टीबीचे निर्मूलन जागतिक स्तरावर 2030 पर्यंत पूर्ण करण्याचे उद्दिष्ट असून भारताने हे 2025 सालापर्यंत पूर्ण करण्याचे ठरवलेले आहे.

22) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वन धन योजना ही आदिवासी कामकाज मंत्रालय आणि TRIFED (Tribal Cooperative Marketing Development Federation of India) यांच्या मार्फत राबवली जाते स्वयंसेवी गटांच्या माध्यमातून आदिवासींचा आर्थिक विकास साधने हे या योजनेचे उद्दिष्ट आहे.

23) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, क आणि ड बरोबर तर ब चुकीचे आहे.

कारण ते अमेरिका/कॅनडा देशाचे नागरिक आहेत.

तसेच 2007 साली एस.आर.श्रीनिवास वरधन यांना यांना हा पुरस्कार मिळाला होता. ते मूळ भारतीय जरी असले तरी सध्या ते अमेरिकेचे नागरिक असल्याने विधान ड हे योग्य ठरते.

24) उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर

स्पष्टीकरण – 1952 साली बंगाली भाषेसाठी पूर्व पाकिस्तानमध्ये आंदोलन झाले होते. 21 फेब्रुवारी रोजी ढाका विद्यापीठात मोठ्या प्रमाणात आंदोलनकर्ते जमले असताना त्यांच्यावर सरकारने आंदोलन दडपण्यासाठी प्राणघातक हल्ले केले.

1999 साली पहिल्यांदा युनेस्कोने हा दिवस आंतरराष्ट्रीय मातृभाषा म्हणून साजरा केला.

2008 पासून संयुक्त राष्ट्रातर्फे हा दिवस साजरा होत आहे.

25) उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर

स्पष्टीकरण – 2017 साली झालेल्या रणजी स्पर्धेत अंतिम सामन्यात विदर्भाने दिल्ली संघाचा 9 विकेटने पराभव करून रणजी करंडक जिंकला.

26) उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

27) उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर

28) उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर

स्पष्टीकरण – या कायद्यात नुकत्याच दुरुस्त्या करण्यात आल्याने हा कायदा चर्चेत आहे. यामध्ये वरील दोन्ही विधाने योग्य आहेत.

29) उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर

30) उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर

स्पष्टीकरण – टी.एस.आर.सुब्रमनीयन यांच्याबाबत वरील चारही विधाने योग्य भाष्य करतात.

ते जेव्हा 1996 ते 1998 या दरम्यान कॅबिनेट सेक्रेटरी होते तेव्हा एच.डी.देवेगौडा, आय.के.गुजराल आणि अटल बिहारी वाजपेयी असे तीन व्यक्ती पंतप्रधान पदावर होत्या.

31) उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, क, ड योग्य तर ब अयोग्य आहे कारण भारतीय संसदेला अमर्याद अधिकार नाहीत.

भारताचे पंतप्रधान हे राज्य सभा किंवा लोकसभेचे सदस्य असू शकतात. (उदा. माजी पंतप्रधान डॉ.मनमोहन सिंग हे राज्यसभा सदस्य होते.) तसेच कोणत्याही गृहाचे सदस्य नसलेले व्यक्ती सुद्धा भारताचे पंतप्रधान होऊ शकतात. (एच.डी.देवेगौडा)

32) उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

उदाहरणे : 1) कलम 21A अंतर्गत देण्यात आलेला 'शिक्षणाचा अधिकार'साठी 'शिक्षण हक्क कायदा, 2009' करण्यात आला आहे.

2) मार्गदर्शक तत्त्वातील 39(d) समान कामासाठी समान वेतनसाठी 'समान वेतन कायदा, 1976' केला आहे.

3) मूलभूत कर्तव्यांमधील राष्ट्रध्वजाचा आदर करण्याबाबत Prevention of Insults to National Honour Act 1971 केलेला आहे.

33) उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने ही 2002 साली करण्यात आलेल्या 86 व्या घटनादुरुस्तीबाबत भाष्य करतात तर शिक्षणाचा हक्क कायदा 2009 हा यांची अंमलबजावणीचे काम करतो. म्हणून येथे दोन्ही विधाने चूक ठरतात.

34) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ योग्य तर ब, क चुकीचे आहे.

खाजगी विधेयक मांडण्यासाठी 1 महिना अगोदर पूर्व सूचना द्यावी लागते. घटनादुरुस्ती विधेयक हे खाजगी विधेयक असू शकते.

35) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – राज्यघटनेतील कलम 195 मध्ये संसद सदस्यांचे पगार व भत्ते नमूद आहेत. मात्र घटनेत पेन्शनचा उल्लेख नाही. त्यासाठी वेगळा कायदा 'Member of Parliament Act, 1954' आहे.

36) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, ब अयोग्य आहेत तर विधान क योग्य आहे.

राज्यसभेवर 12 सदस्यांची नियुक्ती हा राष्ट्रपतींचा कायदेशीर अधिकार आहे.

राष्ट्रपतींचा कार्यकाल संपल्यास नवे राष्ट्रपती पदावर रूजू होऊ शकत नसल्यास/निवड न झाल्यास अगोदरचेच राष्ट्रपती जास्तीत जास्त 6 महिन्यांसाठी पदावर राहू शकतात.

37) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

नाशिक – नाशिक, मालेगाव

रायगड – पनवेल

ठाणे – ठाणे, भिवंडी–निझामपूर, मिरा–भाईंदर, नवी मुंबई, कल्याण–डोंबिवली, उल्हासनगर

पालघर – वसई–विरार

38) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरीलपैकी एकही तरतूद घटनेतील कलम 21 मध्ये नाही. सर्वोच्च न्यायालयाने वेळोवेळी जाहीर केलेल्या निकालांच्या आधारे वरील तरतुदी मांडलेल्या आहेत.

त्यातील क विधानातील तरतूद कलम 19 नुसार आहे तर कलम 21 अंतर्गत सर्वोच्च न्यायालयाने परदेशी गमनाचा अधिकार नमूद केला आहे.

39) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान 1 अयोग्य आहे कारण राजमन्नार समितीची स्थापना तामिळनाडू राज्य सरकारने केली होती. बाकी विधान 2 आणि 3 योग्य आहे.

40) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – दिल्ली, पुद्दुचेरी, अंदमान आणि निकोबार बेटे येथील राज्यपालांना नायब राज्यपाल म्हटले जाते.

चंदीगड, दादरा नगर हवेली, दमन–दीव आणि लक्षद्वीप येथील प्रमुखांना प्रशासक (Administrator) म्हटले जाते.

41) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

42) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

43) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब योग्य तर क अयोग्य आहे. कायदेमंडळातील सदस्यांना चर्चा करण्याचा तसेच पूरक प्रश्न विचारण्याचा अधिकार हा 1909 च्या कायद्यानुसार देण्यात आला होता.

44) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान ड वगळता सर्व विधाने योग्य आहेत. आझाद हिंद सेनेची स्थापना मोहन सिंग यांनी केली असल्याने विधान ड अयोग्य ठरते.

45) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

46) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ योग्य तर ब चूक म्हणून पर्याय क्र. 1 बरोबर. विधान ब हे पर्यावरणतज्ज्ञ जेम्स लव्हलॉक यांचे आहे.

47) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ योग्य तर ब, क चूक आहे. कारण आदिवासी दिवस साजरा करण्यापलीकडेही प्रयत्न व्हायला हवेत असे लेखक म्हणतात. लेखक म्हणतात की लोकसंख्या 40 कोटी असून विधानात 40 कोटी आदिवासी जमाती असे नमूद आहे.

48) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब योग्य तर विधान क अयोग्य आहे.

जेम्स लव्हलॉक यांच्या म्हणण्याप्रमाणे पर्यावरण समस्याचे स्वरूप जागतिक असून आव्हान मात्र सामाजिक व राजकीय आहे.

49) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

50) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – In passage, reasons and consequenses of Climate change were explained but beyond this passage gives message about biogeographic region conservation as whole.

51) **उत्तर – पर्याय क्र.4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – All the statements are wrong, because vulnerability of ecosystem is due to geological reasons aloso which is age old phonomena. Also passage mationed vulnerability of downstream communities, not exactly poor communities. Also himalaya have endenic speeics but in unique sense.

52) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – In question, they asked about contemporary conservation approach, so option four is only statement, which tells about conservation approach.

53) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – According to passage, due to impact of climate change some loss of species and genetic resources will take place, which is result in decreasing ecosystem services. That doesn't mean complect disapperence of ecosystem.

54) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – Complete avoidance of exploitation of natural resources is not possible. also not mentioned in passage. But at the begining of passage both types of reagon behind the adverse impact on ecosysten were given.

55) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – सर्व विधानांमधील प्रक्रिया मन प्रसन्न ठेवण्यासाठी गरजेच्या आहेत परंतु अंतिमतः या अर्थाने मनाची स्थिरता महत्त्वाची असून त्यनंतर मन प्रसन्न होईल असे लेखक म्हणतो.

56) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान क मध्ये सुख-दुःख यांची परिमाणाच्या दृष्टीने तुलना केली आहे. माणसाच्या जीवनात सुख-दुःख असते तरी ते सारख्याच प्रमाणात आहेत असे नाही.

57) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – मन स्थिर ठेवून वाटचाल करणे, हे प्रथम कर्तव्य मानले पाहिजे असे लेखकाला वाटते. एकमेव नाही.

58) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – समजा X आणि Y गावांची लोकसंख्या P वर्षांनी समान होईल असे मानू.

$68000 - 1200\,P = 42000 + 800\,P$

$26000 = 2000\,P$

$P = 13$

59) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – मिश्रणातील दूधाचे प्रमाण = $64\times\frac{5}{8}=40$ लीटर

पाण्याचे प्रमाण = (64–40) = 24 लीटर

समजा यात x लीटर पाणी मिळवले तर

$\frac{40}{24+x}=\frac{3}{5}$

$200=72\times3x$, $3x=128$

$x=\frac{128}{3}=42\frac{2}{3}$ लीटर

60) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – गुंतवणूक व कालावधी = नफा

P = (25x1) + (35x2) = 95 : 19

Q = (35x2) + (25x1) = 95 : 19

R = (30x3) = 90 : 18

नफ्यायचे गुणोत्तर = 19 : 19 : 18

61) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – सुरुवातीस किल्ल्यावर x लोक होते असे मानू.

x लोकांना 40 दिवस (50–10) अन्न पुरते.

तर x + 500 लोकांना 35 दिवसच पुरला.

यावरून – 40x = 35 (x+500)

40x = 35x + 17500

$5x=\frac{17500}{5}$

$x=3500$

सुरुवातीस किल्ल्यावर 3500 लोक होते.

62) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – 1 पुरुष 1 दिवसात $\frac{1}{100}$ काम करतो.

10 पुरुष 1 दिवस $\frac{1}{10}$ काम करतील.

10 पुरुष व 15 महिला 1 दिवसात $\frac{1}{6}$ काम करतात.

15 महिला 1 दिवसात = $\frac{1}{6}-\frac{1}{10}$ काम करतील.

15 महिला 1 दिवसात = $\frac{4}{60}=\frac{1}{15}$ काम करतील.

1 महिला 1 दिवसात = $\frac{1}{15\times15}=\frac{1}{225}$ काम करेल.

1 महिला ते काम 225 दिवसात पूर्ण करेल.

63) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

64) उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर

स्पष्टीकरण –

Original arrangement

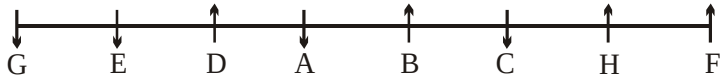

New arrangement

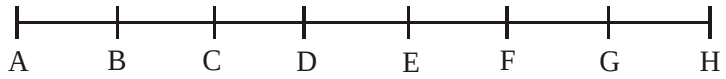

यावरून प्रत्येकाची बैठक व्यवस्था बदल्याचे दिसते. म्हणून पर्याय क्रमांक 3 बरोबर.

65) उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर

स्पष्टीकरण –

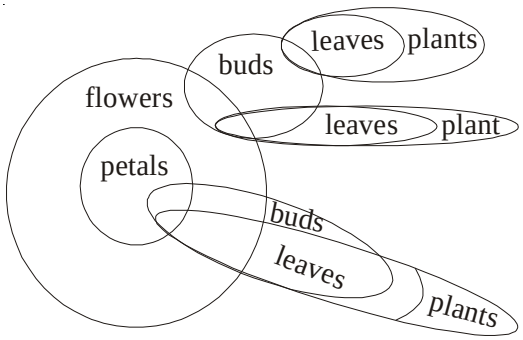

66) उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर

स्पष्टीकरण –

$P < Q = R > S \leq T$

Conclusions : I) $P \bigstar R = P < R$ (True)

II) $R @ T = R \geq T$ (False)

III) $T \# R = T > R$ (False)

$\therefore$ Only I and either II or III follows

67) उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर

स्पष्टीकरण –

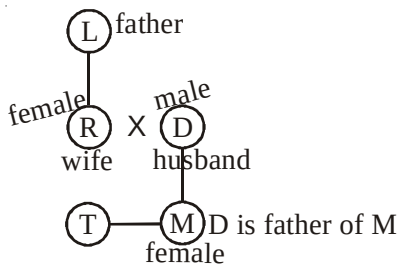

यावरून M ही D ची मुलगी आहे हे दिसते.

68) उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर

स्पष्टीकरण –

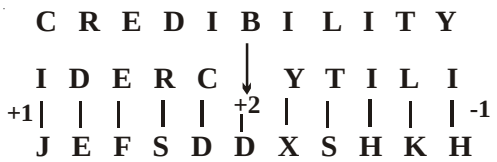

69) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येणारी (वजाबाकी ही मूळ संख्या आहे.)

248 – 217 = 31

217 – 188 = 29

188 – 165 = 23

165 – 146 = 19

70) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – सोमवार – भौतिकशास्त्र

मंगळवार – वनस्पतीशास्त्र

बुधवार – गणित

गुरूवार – रसायनशास्त्र

शुक्रवार – संख्याशास्त्र

शनिवार – प्राणिशास्त्र

रविवार – इंग्रजी

यावरून 1) संख्याशास्त्र – पुढचा दिवस – प्राणिशास्त्र 2) भौतिकशास्त्र – पुढचा दिवस – वनस्पतीशास्त्र तर रसायनशास्त्र – पुढचा दिवस – संख्याशास्त्र

71) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – 'always to be right' साठी '4932

'right is also just' साठी '9765'

'come to terms'साठी '138'

'terms are just' साठी '016'

'always is' साठी '74' यावरून 86315 साठी also come to just terms असे लिहिले जाईल.

72) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण –

Person	Sex	Profession	Marital status
P	Male	Pharmacist	
Q	Female	Architect	Wife of W
R	Male/Female	Teacher	
S	Male/Female	Engineer	
T	Female	Lawyer	Unmarried
V	Male/Female	Doctor	
W	Male	Charted Accountant	Husband

In terms of income, we have :: Q < T < P < R < S < V < W.

वरील माहितीवरून वरील सर्व विधाने योग्य असल्याचे दिसतात.

73) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील पद्धातीने चिन्ह वापरल्यास

18 C 3 G 6 B 8 B 4 D 12

18 ÷ 3 - 6 + 8 + 4 = 12

6 - 6 + 8 + 4 = 12

12 = 12 हे समीकरण बरोबर ठरते.

74) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – नवीन मालिका : **W 1 R % 4 J E # 7 M T 2 I 9 P S U 6 G D 5 Q F 9 $ A 3 H B**

डावीकडून 12 व्या स्थानावर 2 असून त्याच्या उजवीकडे 5 व्या स्थानावर U येतो.

75) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – $5 \times 2 \times 2 \times 9 = \frac{180}{10} = 18$

76) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – अलाहाबाद विद्यापीठ (1887),
उस्मानिया विद्यापीठ (1918),
ढाका विद्यापीठ (1921),
नागपूर विद्यापीठ (1923).

77) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

78) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विश्वनाथ काशीनाथ राजवाडे यांनी भारत इतिहास संशोधक मंडळ याची स्थापना केली.

79) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान ब, क योग्य तर विधान अ अयोग्य ठरते कारण हिंदूस्थान रिपब्लिकन असोसिएशनची स्थापना कानपूर येथे झाली होती.

80) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

81) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ योग्य तर ब, क अयोग्य आहे. त्यांना कोलंबिया विद्यापीठाने 'भारताच्या राष्ट्रीय नफ्याचा वाटा' या बद्दल पीएच.डी. दिली होती तर लंडन विद्यापीठाने 'रुपयाचा प्रश्न' यासाठी डि.एस्सी.ची पदवी बहाल केली होती.

82) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, ब, क योग्य आहे तर ड विधान चुकीचे आहे.
कारण 1919 साली त्यांना दिला गेलेला कैसर-ए-हिंद पुरस्कार त्यांनी स्वीकारला होता.

83) **उत्तर – पर्याय क्र. 4 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व विधाने अयोग्य आहेत.
भारताची भूसीमा - 15,200 कि.मी.
भारताची मुख्य किनारपट्टीची लांबी - 6000 कि.मी.
भारताचा दक्षिण उत्तर विस्तार हा पूर्व-पश्चिम विस्तारापेक्षा जास्त आहे.
वरील सर्व विधाने अयोग्य असल्याने तसा पर्याय तेथे उपलब्ध नाही. आपल्याला योग्य पर्याय निवडा असे विचारल्याने आपले उत्तर 'वरील पर्यायापैकी एकही नाही' असे येईल.

84) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने चुकीची आहेत.
भारतीय पठारी प्रदेशाची सरासरी उंची 600 ते 900 मी. आहे.
नर्मदा आणि शोण या नद्या भारतीय पठारी प्रदेशाचे दोन भाग करतात परंतु ते भाग समान नाहीत.

85) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

86) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील दोन्ही विधाने योग्य आहेत.

87) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब हे अयोग्य तर क हे योग्य आहे.
सागरजलाचे तापमान 2000 मीटर खोलीपर्यंत कमी होते आणि त्यानंतर सर्वत्र सारखे आढळते.

88) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – हिमालय, रॉकी आणि अँडीज हे सर्व वली पर्वत असून 'ब्लॅक फॉरेस्ट हा ठोकळ्यांचा पर्वत आहे म्हणून तो विसंगत ठरतो.

89) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – खापरखेडा – नागपूर
पारस – अकोले
फेकरी – भुसावळ (जळगाव)
एकलहरे – नाशिक

90) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील सर्व जिल्ह्यांमध्ये एकही राष्ट्रीय उद्यान/वन्यप्राणी अभयारण्य/पक्षी अभयारण्य आढळत नाही.

भंडारा Umred Karhandla Wildlife Sanctuary

बाकी कोणत्याही जिल्ह्यात एकही राष्ट्रीय उद्यान/वन्यप्राणी अभयारण्य/पक्षी अभयारण्य आढळत नाही.

91) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – 1 जुलै 1998 रोजी वाशिम व नंदूरबार जिल्ह्यांची निर्मिती झालेली आहे.

हिंगोली – 1 मे 1999

गोंदिया – 1 मे 1999

92) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ योग्य तर ब चुकीचे आहे.

सुवर्णरेखा ही दामोदर नदीची उपनदी नसल्याने ब चुकीचे ठरते.

93) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

94) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ, क योग्य तर विधान ब अयोग्य ठरते कारण असे वाळवंटी प्रदेश हे पूर्वीय वाऱ्यांच्या प्रभावाखाली असतात.

95) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – येथे विधान अ योग्य तर ब अयोग्य आहे.

कारण जीवसंहतीमध्ये प्राणी तसेच वनस्पतींचाही विचार होतो.

खंडांवरील जीवसंहतींचे त्यांच्या स्थानानुसार प्रकार :–

1) वन जीवसंहती 2) सॅव्हाना जीवसंहती 3) वाळवंटी जीवसंहती

4) गवताळ प्रदेश जीवसंहती 5) टुंड्रा प्रदेश जीवसंहती

(11 वी – महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळाचे पुस्तक (State Board))

96) **उत्तर – पर्याय क्र. 2 बरोबर**

स्पष्टीकरण – सर्वाधिक वनक्षेत्राचे प्रमाण मिझोरम राज्यात असल्याने येथे इ वगळता सर्व विधाने योग्य ठरतात.

97) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

98) **उत्तर – पर्याय क्र. 3 बरोबर**

स्पष्टीकरण – वरील नमूद चारही ठिकाणे ही सातारा, सांगली, कोल्हापूर आणि रत्नागिरी जिल्ह्यातील आहेत.

म्हणून अ, ब, क, ड वगळता सर्व जिल्ह्यांमध्ये वरील जागतिक वारसा स्थळे आढळत नाही.

99) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**

स्पष्टीकरण – विधान अ, ब योग्य तर क अयोग्य आहे.

कारण भारताने व्हिएन्ना करार आणि मॉन्ट्रीयल प्रोटोकॉल यांना अनुक्रमे 1991 आणि 1992 साली अंमलात आणले आहे.

100) **उत्तर – पर्याय क्र. 1 बरोबर**